

Bölüm 6

GRUPLARARASI İLİŞKİLER: TEMEL KAVRAMLAR ve GRUP DÜŞMANLIĞININ BİLEŞENLERİ

Meltem GÜLER¹

GİRİŞ

Gruplararası ilişkiler, kültürel, ekonomik, sosyal ve psikolojik özellik barındıran çok yönlü bir konudur. İnsanların sosyal kimlikleri temelinde kendilerini ait hissettiği grup ile kendini ait hissetmediği gruplar arasında yaptığı ayrımın tutumlar ve davranışlar üzerine etkisi uzun yıllardır Sosyal Psikoloji alanında çalışılmaktadır. Gruplararası, sosyal bir bağlamda birden fazla grupların bir arada olduğuna ve gruplararası ilişki de bu grupların birbiri ile etkileşimini göstermektedir. Sherif (1966), eğer birey, bir gruba aidiyeti bağlamında diğer bir grup ile etkileşime giriyorsa bunun gruplararası ilişki ve davranışa bir örnek olabileceğini belirtmiştir. Bilgin (2003), bir gruba yüklenen özellikler bağlamında gösterilen her davranışın gruplararası davranış olduğunu belirtmektedir. Bu bölümün konusu, gruplararası ilişkileri Sosyal Psikolojik bir bakış açısıyla temel kavramları açısından irdelenmesidir.

II. Dünya Savaşı ve sonrası Avrupada ve yine aynı dönemlerde Amerika Birleşik Devletlerinde insanların diğerleri olarak adlandırdığı biz-onlar ayrımını bilimsel olarak ele almanın önemi artmıştır. Yahudi soykırımı ya da Siyahlara yönelik önyargılı davranışlar dönemin en önemli örnekleridir. Daha sonraki yıllarda, örneğin 1990'larda Bosna-Hersek'te, Sırp tarafından Boşnaklara yapılan soykırımlar ve günümüze kadar süren Yahudi-Filistin çatışmaları, Çin'de, Sincan Uygur özerk bölgesinde yaşayan halka yönelik, Çin hükümetinin uygulamaları biz-onlar ayrımının gelişen teknolojik yapıya karşın insanoğlunun modernleşemediği ilişkileri yansıtmaktadır.

Sosyal Psikoloji, bilimsel yöntemlerle sosyal ve kültürel ortamlarda insan davranışını, davranışın özelliklerini, nedenlerini ve başkalarının varlığında nasıl değiştiğini inceler. Alman psikolog ve filozof Wilhelm Maximilian Wundt, 1879 yılında ilk psikoloji laboratuvarını kurarak deneysel psikolojinin temelleri atarken kontrollü koşullarda insan zihnini araştırmıştır. Wundt, aynı zamanda top-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Çukurova Üniversitesi. gulerm@cu.edu.tr

Çalışmaların belli başlı konuları arasındadır. Grup, grubun yapısını etkileyen özel-likler, kimlik, kalıpyargılar, önyargı ve ayrımcılık bu kavramlardan bazılarıdır. Bu kavramların ötesinde grup zihni, grupla özdeşleşme, yanlılık gruplararası ilişkiler için ele alınabilecek diğer bazı başlıklara örnek verilebilir. Öte yandan grubun içindeki bireyin grup dinamiğine etkisi ve grubun bireyin tutum ve davranışları üzerine etkisi olarak iki önemli yaklaşım ayırımına gruplararası ilişkiler için ele alınabilecek diğer bir konudur.

KAYNAKÇA

- Allport, G. W.(1954). *The Nature of Prejudice*. Cambridge, Mass.: Addison-Wesley Pub.
- Allport, G. W. (1954; 2016). *nyargının Doğası*, (Nuri NİRVEN ev. Ed) Ankara: Sakarya Üniversitesi Kültür Yayınları.
- Arkonaç, S. (2001). *Sosyal Psikoloji*, Alfa Yayınları, Geniřletilmiř 2. Baskı.
- Bilgin, N. (2003). *Sosyal psikoloji kavramlar, yaklaşımlar szliğ*. İstanbul: Bađlam Yayıncılık.
- Bargh, J. A. (1994). The four horsemen of automaticity: Awareness, intention, efficiency, and control in social cognition. In R. S. Wyer, Jr. & T. K. Srull (Eds.), *Handbook of Social Cognition*, Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Brewer, M., B. (1991). The social self: On being the same and different at the same time. *Personality & Social Psychology*, 17(5), 475-482.
- Cuddy, A. J., Fiske, S. T., & Glick, P. (2007). The BIAS map: behaviors from intergroup affect and stereotypes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92(4), 631.
- Deaux, K., & Martin, D. (2003). Interpersonal networks and social categories: Specifying levels of context in identity processes. *Social Psychology Quarterly*, 101-117.
- Dovidio, J. F., & Gaertner, S. L. (2004). The aversive form of racism. *The psychology of prejudice and discrimination: Racism in America*, 1, 119.
- Dovidio, J. F., Hewstone, M., Glick, P., & Esses, V. M. (2010). Prejudice, stereotyping and discrimination: Theoretical and empirical overview. *The SAGE Handbook of Prejudice, Stereotyping and Discrimination*, 80, 3-28.
- Durkheim, E. (1964). *The Rules of the Sociological Method*. New York: Free Press.
- Duckitt, J. (1994). *The Social Psychology of Prejudice*. Westport, CT: Praeger.
- Hewstone, M., Stroebe, W. & Stephenson, G.M. (1996). *Introduction to Social Psychology*, Oxford: Blackwell.
- Hogg, M.,A. (2001). Social categorization, depersonalization, and group Behavior, *Blackwell Handbook of Social Psychology: Group Processes*. M.A. Hogg & R.S.Tindale (Eds.), 182-208.
- Hogg, M. A., & Vaughan, G. M. (2005), *Sosyal Psikoloji* (Emre etin, & İbrahim Yıldız, ev. Ed.). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Hortaçsu, N. (1998). *Grup içi ve Gruplar Arası Süreçler*. İmge Kitabevi.
- Hortaçsu, N. (2007). *Ben Biz Siz Hepimiz: Toplumsal Kimlik ve Gruplararası İlişkiler*. Ankara, İmge Kitabevi.
- James, W. (1890). *Principles of Psychology*. New York: Holt Rinehart & Winston.
- Jones, R. A. (1997). The Boffin: a stereotype of scientists in post-war British films (1945-1970). *Public Understanding of Science*, 6(1), 31-48.
- Judd, C. M., & Park, B. (1988). Out-group homogeneity: Judgments of variability at the individual and group levels. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(5), 778.
- LeBon, G. (1960). *Psychology of Crowds*. (R. K. Merton, Trans.). New York: Viking Press.
- Lickel, B., Hamilton, D.L, Wierzchowska, G., Lewis, A., Sherman, S.J., & Uhles, A.N. (2000). Varieties of groups and the perception of group entitativity. *Journal of Personality & Social Psychology*, 78, 223-246.

- Linville, P. W., Fischer, G. W., & Salovey, P. (1989). Perceived distributions of the characteristics of in-group and out-group members: Empirical evidence and a computer simulation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(2), 165.
- Mullen, B., & Hu, L. T. (1989). Perceptions of ingroup and outgroup variability: A meta-analytic integration. *Basic and Applied Social Psychology*, 10(3), 233-252.
- Mackie, D. M., & Smith, E. R. (2002). Intergroup emotions and the social self: Prejudice reconceptualized as differentiated reactions to outgroups. *The social self: Cognitive, interpersonal, and intergroup perspectives*, 309-326.
- Macrae, C. N., & Bodenhausen, G. V. (2000). Social cognition: Thinking categorically about others. *Annual Review of Psychology*, 51(1), 93-120.
- Markus, H., & Kitayama, S. (1991). Culture and self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98, 224-253.
- McDougall, W. (1920). *The group mind: A sketch of the principles of collective psychology with some attempt to apply them to the interpretation of national life and character*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Mead, G. H. (1934). *Mind, self, and society from the standpoint of a social behaviorist*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Myers, D. G., & Lamm, H. (1976). The group polarization phenomenon. *Psychological Bulletin*, 83, 602-627.
- Rushton, J. P. (1995). Race and crime: International data for 1989-1990. *Psychological Reports*, 76(1), 307-312.
- Rushton, J. P., & Jensen, A. R. (2005). Thirty years of research on race differences in cognitive ability. *Psychology, public policy, and law*, 11(2), 235.
- Simpson, G. E., & Yinger, J. M. (1985). The consequences of prejudice and discrimination. In *Racial and Cultural Minorities* (pp. 111-136). Springer, Boston, MA.
- Stangor, C. (2004). *Social Groups in Action and Interaction*, New York and Hove. Psychology Press.
- Sherif, M., & Predicament, I. C. (1966). Social psychology of intergroup conflict and cooperation. *Boston: Houghton and Mifflin*.
- Sherif, M., Harvey, O. J., White, B. J., Hood, W. R. & Sherif, C. W. (1961). *Intergroup conflict and cooperation: The Robber's Cave experiment*. Norman: University of Oklahoma Institute of Intergroup Relations.
- Stephan, W. G., & Rosenfield, D. (1982). Racial and ethnic stereotypes. In *the eye of the beholder: Contemporary issues in stereotyping*, 92-136.
- Stryker, S., & Burke, P. J. (2000). The past, present, and future of an identity theory. *Social Psychology Quarterly*, 284-297.
- Tajfel, H. (1982). Social psychology of intergroup relations. *Annual Review of Psychology*, 33, 1-39.
- Tajfel, H. (2010). *Social identity and intergroup relations* (Vol. 7). Cambridge University Press.
- Tajfel, H., Billig, M., Bundy, R., & Flament, C. (1971). Social categorization and intergroup behavior. *European Journal of Social Psychology*, 1, 149- 178.
- Tajfel, H. & Turner, J. C. (1979). An integrative theory of intergroup conflict, W.G. Austin ve S. Worchel (Ed), *The Social Psychology of Intergroup Relations* içinde. Monterey, CA: Brooks-Cole.
- Taylor, S. E., Peplau & Sears, D.O. (2007). *Sosyal Psikoloji*, (Ali Dönmez, Çev. Ed.), Ankara, İmge Kitabevi.
- Triandis, H. C. (1989). Self and social behavior in differing cultural contexts. *Psychological Review*, 96, 269-289.
- Triplet, N. (1898). The dynamogenic factors in pace-making and competition. *American Journal of Psychology*, 9, 507-533.
- Turner, J. C. (1975). Social comparison and social identity: Some prospects for intergroup behaviour. *European journal of social psychology*, 5(1), 1-34.
- Vescio, T. K., & Bloodhart, B. (2010). Discrimination. *Encyclopedia of group processes and intergroup relations*, 212-218.
- Yanık, C. (2013). Etnisite, kimlik ve milliyetçilik kavramlarının sosyolojik analizi. *Kaygı. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, (20), 225-237.